

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:10.02.2019 ✓Accepted/Kabul:03.10.2019

DOI: 10.30794/pausbed.525176

Araştırma Makalesi/ Research Article

Tünkler, V., (2019). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Okuryazarlık Düzeyi İle Değerlendirme Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 37, Denizli, s. 319-332.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEĞERLENDİRME OKURYAZARLIK DÜZEYİ İLE DEĞERLENDİRME ÖZ-YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Vural TÜNKLER*

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algılarını farklı değişkenler açısından incelemektir. Araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 90 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında ölçme değerlendirme okuryazarlığı envanteri ve öğretmen adayları için ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler, Pearson Korelasyon Katsayısı, bağımsız örneklem t-testi, Mann Whitney U testi ile Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilirken, değerlendirme öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken, akademik başarı açısından anlamlı farklılık göstermemiştir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının cinsiyet ve akademik başarıya göre anlamlı farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Son olarak, öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sonuçlar alanyazın ilişkisinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Değerlendirme okuryazarlığı, Değerlendirme öz-yeterlik algısı, Sosyal bilgiler, Öğretmen adayları.*

EXAMINATION OF PRESERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS' ASSESSMENT LITERACY AND PERCEPTIONS OF ASSESSMENT SELF-EFFICACY

Abstract

The aim of this study is to examine the assessment literacy levels and perceptions of assessment self-efficacy of preservice social studies teachers' in terms of different variables. The research was conducted in the survey model. The study group of the research is composed of 90 preservice social studies teachers. The research data are gathered with the assessment literacy inventory and the measurement and evaluation common competency perception scale for prospective teachers. Some descriptive statistics, Pearson Correlation Coefficient, independent sample t-test, Mann Whitney U test and Kruskal Wallis test were used to analyse the data. At the end of the study, assessment literacy levels of preservice social studies teachers' are low level whilst perceptions of assessment self-efficacy of them are medium level. These results showed that there was significant difference between gender and assessment literacy levels of preservice teachers'; however, it doesn't show significantly difference with regard to academic achievement. On the other hand, it was found out that the assessment self-efficacy perceptions of preservice teachers did not differ significantly according to gender and academic achievement. Lastly, there was no statistically significant correlation between preservice teachers' levels of assessment literacy and perceptions of assessment self-efficacy. The results were discussed within the context of literature.

Keywords: *Assessment literacy, Assessment self-efficacy perception, Social studies, Preservice teachers.*

*Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, SiİRT.
e-posta: vtunkler@siirt.edu.tr (orcid.org/0000-0002-3536-968X)

1. GİRİŞ

Okuryazarlık, bireyin hedeflerine ulaşmak, bilgi ve potansiyelini ortaya çıkarmak için günlük yaşamda bilgiyi kullanma becerisi olarak tanımlanmaktadır (OECD, 2000). Okuryazarlık türleri arasında yer alan ve eğitim alanında çok iyi bilinmeyen değerlendirme okuryazarlığı kavramı (Elshawa vd., 2016), hem ölçmeyi hem de değerlendirmeyi kapsayacak şekilde gelişmiştir (Deneen ve Brown, 2016). Değerlendirme okuryazarlığı ile ilgili tanımlara bakıldığında, farklı bakış açılarından kaynaklı kesin bir tanımın olmadığı anlaşılmaktadır (Lian ve Yew, 2016; Popham, 2011). Popham (2011) değerlendirme okuryazarlığı terimini değerlendirme ile ilgili temel kavram ve prosedürleri anlama şeklinde tanımlarken, Webb (2002) öğrencilerin ne bildiği ve neler yapabileceğini değerlendirme, değerlendirmeden elde edilen sonuçların nasıl yorumlanacağı ve bu sonuçların öğrencilerin öğrenmesini ve programın etkililiğini artırmak için nasıl uygulanacağı bilgisi olarak tanımlamıştır. Paterno'ya (2001'den aktaran Mertler, 2003) göre değerlendirme okuryazarlığı, geçerli değerlendirme uygulamalarının temel ilkeleri hakkında bilgi sahibi olma, değerlendirme yöntem ve tekniklerini geliştirme ve uygulama, öğrenmenin geleneksel ve alternatif yolla ölçülmesine aşına olma gibi özellikleri içermektedir. Değerlendirme okuryazarlığı, öğrenci başarısı ile değerlendirmenin kalitesi arasındaki ilişkinin önemli bir ögesi olarak görülmekte (Bayat ve Rezaei, 2015) ve sınıf değerlendirmesinin niteliğini arttırmaktadır (Popham, 2009).

Öğretmenlerin temel sorumluluklarından biri öğrenci performansının değerlendirilmesidir. Bu yüzden öğretmenler uygun eğitsel kararlar alma noktasında değerlendirme verilerini kullanmak için değerlendirme okuryazarlığı anlayışı edinmelidir (Pfeiffer-Hoens, 2017). Değerlendirme okuryazarlığı öğretmenlerin değerlendirme uygulamalarına yönelik bilgi ve becerilerini ifade etmektedir (Giraldo ve Murcia, 2018). Değerlendirme okuryazarı öğretmenler, öğrenci başarısı hakkında güvenilir bilgilere ulaşma ve bu bilgileri etkili bir şekilde kullanma, öğrencilerin öğrenme ve motivasyonunu en üst düzeye çıkarma konularında ölçme ve değerlendirmeyi nasıl kullanacakları bilgisine sahiptirler (Huang ve He, 2016). Dahası, değerlendirme okuryazarı öğretmenler; geçerli değerlendirmenin nasıl yapılacağını bilme ve çeşitli değerlendirme türlerinin farkında olma (Popham, 2009), neyi, niçin ve nasıl değerlendireceklerini bilme, yetersiz ve yanlış değerlendirmelerin olumsuz sonuçlarını öngörebilme (Stiggins, 1995'ten aktaran Bayat ve Rezaei, 2015) ve değerlendirme sonuçlarını göz önünde bulundurarak öğretimi planlama gibi özelliklere sahiptirler (Siegel ve Wissehr, 2011). İçinde bulunduğumuz yüzyılda öğretmenlerin değerlendirme okuryazarlığı alanındaki mesleki gelişimi gittikçe artan bir önem taşımaktadır (Koh, 2011). Newfields (2006) değerlendirme okuryazarlığının üç sebepten dolayı önemli olduğunu ileri sürmüştür: (a) Değerlendirme çoğu eğitim sisteminin ortak bir özelliğidir, (b) eğitimle ilgili literatürü anlamak için gereklidir ve son olarak (c) öğretmenlere değerlendirme sonuçlarını başkalarıyla paylaşma fırsatını sunmaktadır.

Eğitsel kararlar alırken değerlendirme verilerini etkili bir şekilde yorumlamak, öğrencilerin yeteneklerini değerlendirmede yüksek bir öz-yeterlik algısına (değerlendirme öz-yeterliği) sahip olmayı gerektirir (Chapman, 2008). Öz-yeterlik terimi, bireylerin farklı alanlardaki becerilerine yönelik inançlarıyla ilgilidir (Wigfield ve Tonks, 2002). Öz-yeterlik bireylerin bir etkinlik için ne kadar çaba harcadığını ve engeller karşısında ne kadar sebat ettiklerini belirlemeye yardımcı olmaktadır (Bandura, 1977; Pajares, 1996; Tschannen-Moran, Woolfolk Hoy ve Hoy, 1998; Zimmerman, Bandura ve Martinez-Pons, 1992). Tanımlanan düzeyde davranışı gerçekleştirme ya da öğrenme konusunda algılanan yeterliğe işaret eden öz-yeterlik (Schunk, 2012) öğretmen açısından ele alındığında, mesleğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları yerine getirme noktasında sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumları ifade etmektedir (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011). Öğretmen öz-yeterliği sınıf içerisinde öğretmenin etkililiğini belirlemektedir (Pendergast, Garvis ve Keogh, 2011). Öz-yeterlik düzeyi yüksek olan öğretmenler öğretimde daha fazla sebat gösterip öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için daha fazla çaba sarf etmektedirler (Pendergast vd., 2011). Yeterlik öğretmenlerin öğretime harcadıkları çabayı ve istek seviyelerini de etkilemektedir (Goddard, Hoy ve Woolfolk Hoy, 2000). Pendergast ve diğerleri (2011) öğretmen eğitimi süresince öğretmen adaylarının bir nevi 'öğrenme çiraklığı'ndan geçtiğini belirterek bu süre zarfında öz-yeterliklerinin tespit edilmesini önemli bulmuştur.

Değerlendirme öz-yeterliğine sahip öğretmenler, hedefe yönelik ölçme aracına karar verir, bu aracı uygun şekilde hazırlar, uygular ve değerlendirirler (Kaya Uyanık ve Çalışkan, 2015). Yapılan bazı araştırmalarda ölçme ve değerlendirme alanında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (Yaman ve Karamustafaoğlu, 2011) ve

öğretmenlerinin (Schafer ve Lissitz, 1987) yeterlik düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır. Literatürde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (Çalışkan, Uymaz ve Tekin, 2013; Sabancı ve Yazıcı, 2017) ve öğretmenlerinin (Üztemur ve Metin, 2015) yeterlik algılarının yeterli düzeyde çıktığı çalışmalara da rastlanılmıştır. Öğretmen adayları ağırlıklı olmak üzere, genel olarak, öğretmen adayları ile öğretmenler üzerinde gerçekleştirilen birçok araştırmada öğretmen adaylarının (Baştürk ve Dönmez, 2011; Birgin ve Gürbüz, 2008; Çambay ve Kazanç, 2018; Daniel ve King, 1998; Gök ve Erdoğan, 2009; Numanoğlu ve Bayır, 2009) ve öğretmenlerin (Baş ve Beyhan, 2016; Benzer ve Eldem, 2013; Çetin, 2010) ölçme ve değerlendirme konusunda kendilerini yeterli görmedikleri tespit edilmiştir. Çalışmalarda çoğunlukla ölçme ve değerlendirme konusunda yeterliklerin belirlenmesine odaklanılmış, subjektif bilgilere ulaşılmıştır (Bütüner, Yiğit ve Çimer, 2010). Öte yandan değerlendirme okuryazarlığı ile ilgili çalışmalarda ise öğretmen adaylarının (Beziat ve Coleman, 2015; Ogan-Bekiroğlu ve Suzuk, 2014; Efendi, Rustaman ve Kaniawati, 2017; Karaman, 2014; Şahin ve Soylu, 2019; Volante ve Fazio, 2007; Yalvaç, 2016) ve öğretmenlerin (Büyükkarcı, 2016; Kanjee ve Mthembu, 2015; Mede ve Atay, 2017; Tao, 2014; Xu ve Brown, 2017) değerlendirme okuryazarlığının düşük olduğu ya da yeterli seviyede olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları (Gebriil, 2017; Mertler, 2003, 2004) ile öğretmenlerin (Gebriil, 2017; Mertler, 2003, 2004; Pfeiffer-Hoens, 2017; Plake, 1993) değerlendirme okuryazarlık düzeyinin orta düzeyde olduğunu ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur. Değerlendirme okuryazarlığı öğretmen adaylarının eğitiminin önemli bir parçası olarak görüldüğünden (Beziat ve Coleman, 2015), hizmet öncesi eğitimde öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlığı ile değerlendirme öz-yeterlik algılarının bir arada değerlendirilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Çalışma kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri;
  - a. cinsiyetlerine,
  - b. akademik başarılarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algıları;
  - a. cinsiyetlerine,
  - b. akademik başarılarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algılarının belirlenmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Türkiye’de bir devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören toplam 90 öğretmen adayı (45 kadın, 45 erkek) oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaca yönelik örnekleme yöntemi kullanılmış, araştırma, kolay ulaşılabilen ve ölçme ve değerlendirme dersini almış olan öğretmen adayları ile yürütülmüştür.

2.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri, Öğretmen Adayları İçin Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlik Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının cinsiyetini belirlemek için bilgi

formu kullanılırken, akademik başarı ortalamalarına öğrenim gördükleri üniversitenin öğrenci otomasyon sistemi üzerinden erişilmiştir Buna göre; not ortalaması 64 ve altında olanlar “düşük”, 65 ve 79 aralığında olanlar “orta”, 80 ve üzeri olanlar “yüksek” başarı düzeyi olarak sınıflandırılmıştır.

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri: Envanter, Mertler ve Campbell (2005) tarafından geliştirilmiş, Bütüner ve diğerleri (2010) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Orijinal ölçek yedi yeterlik alanına ait 35 maddeden oluşmaktadır. Envanterde yer alan yeterlik alanları ile MEB’in ortaya koyduğu yeterlik alanları karşılaştırılmış, ülkemizde uygulanmayan yeterlik alanlarını ölçen maddeler envantere alınmamıştır. Bu kapsamda envanterdeki yedinci yeterlik alanı olan “Ahlaki olmayan ve kanunsuz uygulamaların farkında olma” yeterlik alanına giren maddeler envanterden çıkarılmıştır. Envanter 35 maddeden 30 maddeye düşürülmüştür. Envanterin ilk uygulaması 80 ve ikinci uygulaması 180 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi Test Analiz Programı (TAP) kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, maddelerin ortalama güçlük değeri .64, maddelerin ortalama ayırt edicilik değeri .48 ve KR-20 güvenirlik katsayısı ise .86 olarak belirlenmiştir. Envanterden alınabilecek puan değerleri 0-30 arasındadır.

Öğretmen Adayları İçin Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlik Algısı Ölçeği: Nartgün (2008) tarafından geliştirilen bu ölçek, 24 madde ve üç boyuttan oluşan beşli likert tipinde bir ölçektir. Boyutlardan ilki “temel kavramlar”; ikincisi “ölçme teknikleri”; üçüncüsü ise “istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma” şeklinde adlandırılmıştır. Her bir madde 5 (çok yeterliyim) ile 1 (çok yetersizim) arasında puanlanmaktadır. Ölçekten elde edilecek toplam puanlar 24 ile 120 arasında değişen değerler almaktadır. Her bir boyut için alınabilecek minimum ve maksimum puanlar sırasıyla birinci boyutta 6-30, ikinci boyutta 9-45 ve üçüncü boyutta 9-45 biçimindedir. Boyutlara ve ölçeğin bütününe ait iç tutarlık güvenirlik katsayıları sırasıyla .84, .79, .77 ve .87’dir. Ölçeğin test tekrar test güvenirlik katsayısı ise .91’dir. Bu çalışma için hesaplanan Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları; temel kavramlar alt boyutu için .68, ölçme teknikleri alt boyutu için .83, istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma alt boyutu için .82 ve son olarak ölçeğin geneli için .88’dir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında Pearson Korelasyon Katsayısı, bağımsız örneklem t-testi, Mann Whitney U testi ile Kruskal Wallis testi kullanılmış, anlamlılık düzeyi .05 kabul edilmiştir. Verilerin analizi aşamasında ilk olarak varsayımların karşılanıp karşılanmadığı sınınmıştır. Verilerin normalliğinin saptanmasında Shapiro-Wilk testinden yararlanılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda bazı verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu nedenle normal dağılım gösteren verilerin analizinde bağımsız örneklem t-testi, normal dağılım göstermeyen verilerin analizinde ise Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Tüm bu işlemler SPSS 21 paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri cinsiyet ve akademik başarı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerine ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Okuryazarlık Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları

Standartlar	$\bar{x}$	Ss
Standart 1 <i>Uygun değerlendirme yöntemlerini seçme</i>	2.30	1.11
Standart 2 <i>Uygun değerlendirme yöntemlerini geliştirme</i>	1.58	.87
Standart 3 <i>Değerlendirme sonuçlarını yorumlama, puanlama ve uygulama</i>	1.83	.95
Standart 4 <i>Eğitimsel kararlar alırken değerlendirme sonuçlarını kullanma</i>	1.83	.72
Standart 5 <i>Öğrencileri değerlendirirken kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma</i>	2.07	.91
Standart 6 <i>Değerlendirme sonuçlarını paylaşabilme</i>	2.11	1.01
Toplam	11.74	2.46
Not: N=90; Her bir standart için ortalama puanlar en düşük 0, en yüksek 5'tir.		

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adayların standart olarak tanımlanan altı yeterlik alanından en yüksek performansı Standart 1'de (uygun değerlendirme yöntemlerini seçme) sergiledikleri bulunmuştur ($\bar{x}=2.30$; muhtemel en yüksek puan 5'tir), en düşük performansı ise Standart 2'de (uygun değerlendirme yöntemlerini geliştirme) sergilemişlerdir ($\bar{x}=1.58$; muhtemel en yüksek puan 5). Envanterden elde edilen toplam ortalama puanın 11.74 olması öğretmen adaylarının 30 maddeden 12'den daha azını doğru cevapladıklarını göstermektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Okuryazarlık Düzeylerine İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Standartlar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Standart 1	Kadın	45	44.77	2014.50	979.500	.78
	Erkek	45	46.23	2080.50		
Standart 2	Kadın	45	43.48	1956.50	921.500	.43
	Erkek	45	47.52	2138.50		
Standart 3	Kadın	45	49.59	2231.50	828.500	.11
	Erkek	45	41.41	1863.50		
Standart 4	Kadın	45	50.52	2273.50	786.500	.04*
	Erkek	45	40.48	1821.50		
Standart 5	Kadın	45	50.66	2279.50	780.500	.04*
	Erkek	45	40.34	1815.50		
Standart 6	Kadın	45	49.98	2249.00	811.000	.09
	Erkek	45	41.02	1846.00		
Toplam	Kadın	45	51.09	2299.00	761.000	.041*
	Erkek	45	39.91	1796.00		

*p<.05

Tablo 2’de görüldüğü gibi, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmektedir ($U=761.000$, $p<.05$). Kadın öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyinin erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Standartlara dayalı bulgular incelendiğinde; Standart 4 olan “eğitimsel kararlar alırken değerlendirme sonuçlarını kullanma” yeterlik alanı ($U=786.500$, $p<.05$) ile Standart 5 olan “öğrencileri değerlendirirken kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma” yeterlik alanında ($U=780.500$, $p<.05$) kadın öğretmen adayları lehine anlamlı bir farkın ortaya çıktığı görülmektedir. Standart 1 ($U=979.500$, $p>.05$), Standart 2 ($U=921.500$, $p>.05$), Standart 3 ($U=828.500$, $p>.05$) ve Standart 6 ($U=811.000$, $p>.05$) yeterlik alanlarında kadın ve erkek öğretmen adayları arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin akademik başarıya göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Akademik Başarı Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Okuryazarlık Düzeylerine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Standartlar	Başarı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Standart 1	Düşük (1)	2	51.00	2	.469	.79	Anlamsız
	Orta (2)	77	45.99				
	Yüksek (3)	11	41.05				
Standart 2	Düşük (1)	2	60.50	2	5.378	.06	Anlamsız
	Orta (2)	77	43.03				
	Yüksek (3)	11	60.05				
Standart 3	Düşük (1)	2	36.00	2	1.424	.49	Anlamsız
	Orta (2)	77	46.78				
	Yüksek (3)	11	38.27				
Standart 4	Düşük (1)	2	34.75	2	.991	.60	Anlamsız
	Orta (2)	77	45.00				
	Yüksek (3)	11	50.95				
Standart 5	Düşük (1)	2	12.50	2	9.369	.00*	1-2, 2-3
	Orta (2)	77	43.95				
	Yüksek (3)	11	62.36				
Standart 6	Düşük (1)	2	64.75	2	1.296	.52	Anlamsız
	Orta (2)	77	44.76				
	Yüksek (3)	11	47.18				
Toplam	Düşük (1)	2	42.25	2	2.283	.31	Anlamsız
	Orta (2)	77	44.01				
	Yüksek (3)	11	56.55				

* $p<.05$

Tablo 3 incelendiğinde, genel anlamda öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinde akademik başarıya göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır [χ^2 ($sd=2$, $n=90$)= 2.283, $p>.05$]. Ancak bulgular standartlar için ele alındığında yalnızca Standart 5 olan “öğrencileri değerlendirirken kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma” yeterlik alanında akademik başarıya göre anlamlı fark olduğu görülmektedir [χ^2 ($sd=2$, $n=90$)= 9.369, $p>.05$]. Standart 5’te gözlemlenen anlamlı farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda; düşük düzeyde akademik başarıya sahip olan öğretmen adayları ile orta düzeyde akademik başarıya sahip olan öğretmen adayları arasında orta düzeyde akademik başarıya sahip olanların lehine, orta düzeyde akademik başarıya sahip olan öğretmen adayları ile

yüksek düzeyde akademik başarıya sahip olan öğretmen adayları arasında yüksek düzeyde akademik başarıya sahip olanların lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir.

3.2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algıları cinsiyet ve akademik başarı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarına ait yapılan analiz sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Öz-Yeterlik Algılarına İlişkin Analiz Sonuçları

Boyutlar	N	$\bar{x}$	Ss	Minimum	Maksimum
Temel kavramlar	90	20.28	2.84	13.00	27.00
Ölçme teknikleri	90	31.35	4.87	20.00	42.00
İstatistiksel çözümleme ve raporlaştırma	90	22.97	5.36	11.00	39.00
Toplam	90	74.62	10.62	52.00	99.00

Not: Ölçekten elde edilebilecek toplam puan 120'dir. Boyutlardan ise; temel kavramlar boyutu için 30, ölçme teknikleri boyutu için 45, istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma boyutu için 45'tir.

Tablo 4'te, Öğretmen Adayları için Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlik Algısı Ölçeğinin her bir boyutundan elde edilen analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Ortalamalara göre, öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının temel kavramlar ($\bar{x}=20.28$) ve ölçme teknikleri ($\bar{x}=31.35$) boyutlarında yüksek, istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma boyutunda ($\bar{x}=22.97$) ise orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçeğin geneline ilişkin öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}=74.62$).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının cinsiyet göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan t-testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Öz-Yeterlik Algılarına Ait t-testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Temel kavramlar	Kadın	45	20.28	3.01	.000	1.00
	Erkek	45	20.28	2.69		
Ölçme teknikleri	Kadın	45	30.55	5.27	1.56	.12
	Erkek	45	32.15	4.36		
İstatistiksel çözümleme ve raporlaştırma	Kadın	45	22.24	5.25	1.30	.19
	Erkek	45	23.71	5.43		

Tablo 5'te görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının Öğretmen Adayları için Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlik Algısı Ölçeğinin temel kavramlar ($t=.000$; $p>.05$), ölçme teknikleri ($t=1.56$; $p>.05$) ve istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma ($t=1.30$; $p>.05$) boyutlarına yönelik öz-yeterlik algılarında cinsiyete göre anlamlı fark olmadığı bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının akademik başarıya göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Akademik Başarı Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Öz-Yeterlik Algılarına Dair Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Başarı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Temel kavramlar	Düşük	2	52.25	2	2.737	.254
	Orta	77	43.66			
	Yüksek	11	57.14			
Ölçme teknikleri	Düşük	2	53.25	2	1.739	.419
	Orta	77	44.01			
	Yüksek	11	54.50			
İstatistiksel çözümleme ve raporlaştırma	Düşük	2	63.50	2	2.299	.317
	Orta	77	43.88			
	Yüksek	11	53.55			

Tablo 6'ya göre, öğretmen adaylarının temel kavramlar [χ^2 (sd=2, n=90)= 2.737, p>.05], ölçme teknikleri [χ^2 (sd=2, n=90)= 1.739, p>.05] ve istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma [χ^2 (sd=2, n=90)= 2.299, p>.05] boyutlarına yönelik öz-yeterlik algılarında akademik başarı açısından anlamlı fark olmadığı görülmektedir.

3.3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan analize ait sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Okuryazarlık Düzeyleri ile Değerlendirme Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki

Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlik Algısı Boyutları	Temel kavramlar	Ölçme teknikleri	İstatistiksel çözümleme ve raporlaştırma	Toplam
Standartlar				
Standart 1	-.042	.077	-.100	-.026
Standart 2	.216*	.006	.008	.064
Standart 3	.076	-.084	-.018	-.027
Standart 4	.232*	.144	.158	.208*
Standart 5	.030	.009	-.020	.002
Standart 6	-.019	-.024	-.157	-.095
Toplam	.158	.040	-.075	.023
*p<.05				

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının Standart 2 (uygun değerlendirme yöntemlerini geliştirme) ile temel kavramlar alt boyutu (r=.216; p<.05); Standart 4 (eğitimsel kararlar alırken değerlendirme sonuçlarını kullanma) ile temel kavramlar alt boyutu (r=.232; p<.05) ve genel değerlendirme öz-yeterlik algıları (r=.208; p<.05) arasında yüksek düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyi ile değerlendirme öz-yeterlik algıları arasında genel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (r=.023; p>.01).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algıları incelenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme

okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Bu durum öğretmen adaylarının ilgili alanda yeterince bilgi ve beceriye sahip olmadıkları ve geliştirilmeye açık oldukları şeklinde yorumlanabilir. Literatürde sosyal bilgiler öğretmen adayları üzerinde yürütülen çalışmalarda da öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır (Azrak, 2017; Gül, 2011). Farklı alanlarda yapılan çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılmış, öğretmen adaylarının (Beziat ve Coleman, 2015; Efendi vd., 2017; Ogan-Bekiroğlu ve Suzuk, 2014; Karaman, 2014; Şahin ve Soylu, 2019; Volante ve Fazio, 2007; Yalvaç, 2016) ve öğretmenlerin (Büyükkarcı, 2016; Kanjee ve Mthembu, 2015; Mede ve Atay, 2017) değerlendirme okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu (veya yeterli seviyede olmadığı) ortaya çıkmıştır. Ancak öğretmen adayları (Gebriil, 2017; Mertler, 2003, 2004) ile öğretmenlerin (Gebriil, 2017; Mertler, 2003, 2004; Pfeiffer-Hoens, 2017; Plake, 1993) değerlendirme okuryazarlık düzeyinin orta düzeyde olduğunu ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur. Araştırmanın bir diğer sonucu, öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlığı yeterli alanları arasında en düşük performansı “uygun değerlendirme yöntemlerini geliştirme”, en yüksek performansı “uygun değerlendirme yöntemlerini seçme” yeterli alanında sergilemeleridir. Ulaşılan bu sonuç literatürdeki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Azrak (2017) ve Gül (2011) tarafından yapılan çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlığı yeterli alanları arasında en başarılı oldukları yeterli alanının “uygun değerlendirme yöntemlerini seçme” yeterli alanı olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan başka çalışmalarda da öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlığı yeterli alanlarından en yüksek ortalama puanı “uygun değerlendirme yöntemlerini seçme” (Beziat ve Coleman, 2015; Efendi, Rustaman ve Kaniawati, 2017; Karaman, 2014; McGee ve Colby, 2014; Mertler, 2003, 2004), en düşük ortalama puanları ise “uygun değerlendirme yöntemleri geliştirme” (Efendi vd., 2017; McGee ve Colby, 2014), “öğrencilerin değerlendirilmesinde kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma” (Azrak, 2017, Karaman, 2014; Mertler, 2004) ve “değerlendirme sonuçlarını paylaşma” (Beziat ve Coleman, 2015; Gül, 2011; McGee ve Colby, 2014; Mertler, 2003, 2004; Yalvaç, 2016) yeterli alanlarından aldıkları tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir. Kadın öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyinin erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kadın öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyinin erkeklere göre daha yüksek olması, her iki cinsiyetin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarıyla ilişkili olarak, kadınların ölçme ve değerlendirme konusunda kendilerini daha iyi yetiştirme eğiliminde olmasıyla açıklanabilir (Karaman, 2014). Literatürde bu sonucu destekleyen çalışmaların (Azrak, 2017; Karaman, 2014) yanı sıra cinsiyet ile değerlendirme okuryazarlığı arasında anlamlı bir farkın görülmediği çalışmalara da rastlanılmıştır (Howell, 2013). Karaman (2014) öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini, kadın öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin erkek öğretmen adaylarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu bulmuştur. Azrak'ın (2017) yaptığı çalışmada kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyi ortalamaları erkeklerden yüksek çıkmış, fakat ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Howell (2013) sınıf öğretmenleri üzerinde gerçekleştirdiği çalışma sonucunda, öğretmenlerin değerlendirme okuryazarlığı puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Alkharusi (2011) tarafından yapılan çalışmada da değerlendirme okuryazarlığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Araştırma ile ulaşılan sonuçlar arasında; öğretmen adaylarının “eğitimsel kararlar alırken değerlendirme sonuçlarını kullanma” ve “öğrencileri değerlendirirken kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma” yeterli alanlarında kadın öğretmen adaylarının ortalamasının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Azrak (2017) yaptığı çalışmada “eğitimsel kararlar alırken değerlendirme sonuçlarını kullanma” ve “öğrencileri değerlendirirken kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma” yeterli alanlarında kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ortalamasının erkeklere göre daha yüksek çıktığını belirlemiştir.

Öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile akademik başarı ortalamaları arasında genel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Ancak değerlendirme okuryazarlığı yeterli alanlarından “öğrencileri değerlendirirken kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma” yeterli alanında akademik başarı düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarının düşük olanlara göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Azrak (2017), Karaman (2014) ve Yalvaç (2016) tarafından yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyinin akademik başarı ortalamalarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, akademik

başarı ortalaması yüksek olan öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olanlara göre yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının “temel kavramlar” ve “ölçme teknikleri” boyutunda yüksek, “istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma” boyutunda ise orta düzeyde olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu sonuçlar diğer araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir (Gencel ve Özbaşı, 2013; Sabancı ve Yazıcı, 2017; Yeşilyurt, 2012; Üztemur ve Metin, 2015). Sabancı ve Yazıcı (2017) çalışmalarında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğunu, “temel kavramlar” boyutu için “yeterli”, “ölçme teknikleri” ve “istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma” boyutları için “orta düzeyde yeterli” olduklarını ortaya koymuştur. Üztemur ve Metin (2013) ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme”, “verileri analiz ederek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlama ve “değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçme” alanlarında kendilerini yeterli algıladıklarını bulmuştur. Öte yandan Çambay ve Kazanç (2018), Yaman ve Karamustafaoğlu (2011) tarafından yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusunda kendilerini yeterli görmedikleri ortaya çıkmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Aynı doğrultuda Çoklar ve Odabaşı (2009), Gencel ve Özbaşı (2013), Şahin ve Uysal (2013), Yaman ve Karamustafaoğlu (2011) ve Yeşilyurt’un (2012) çalışmalarında da öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği belirlenmiştir. Çalışmada, öğretmen adaylarının değerlendirme öz-yeterlik algıları ile akademik başarıları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Farklı çalışmalarda da (Sabancı ve Yazıcı, 2017; Yeşilyurt, 2012) öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlik düzeylerinin akademik başarıya göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Ayrıca bu araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme öz-yeterlik algıları arasında genel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Chapman (2008) genel ve özel eğitim öğretmenlerinin değerlendirme okuryazarlığı ile değerlendirme öz-yeterliği arasındaki ilişkiyi incelemiş, değerlendirme okuryazarlığı ile değerlendirme öz-yeterliği arasında anlamlı düzeyde bir ilişki belirlemediği. Benzer şekilde Çambay ve Kazanç (2018) ise yaptıkları çalışmada, fen bilgisi, sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile değerlendirme okuryazarlığına ilişkin öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Levy-Vered ve Alhija (2015) tarafından yapılan araştırmada değerlendirme okuryazarlığının değerlendirme öz-yeterliği tarafından yordanmadığı, fakat değerlendirme öz-yeterliğinin değerlendirme okuryazarlığından etkilendiği belirlenmiştir.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük, değerlendirme öz-yeterlik algılarının ise orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Literatürde değerlendirme okuryazarlığını geliştirmeye yönelik mesleki gelişim çalıştaylarının düzenlendiği (Koh, 2011; Koh ve Velayutham, 2009; Mertler, 2009), web tabanlı uygulamalar (Fan, Wang ve Wang, 2011; Huai, Braden, White ve Elliott, 2006) ve teorik-uygulamaya dönük eğitimlerin (Akdağ Gürsoy, 2015; Buldur, 2009; Deneen ve Brown, 2016; DeLuca ve Klinger, 2010; Edwards, 2017; Karaman, 2014; Ogan-Bekiroğlu ve Suzuk, 2014; Tünkler ve Güven, 2019) yapıldığı görülmüştür. Gerçekleştirilen bu etkinliklerin değerlendirme okuryazarlığına katkı sağladığı belirlenmiştir. Öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarında verilen ölçme ve değerlendirme dersinin uygulamaya dayalı olarak yürütülmesi, bu derste, mesleki gelişimde çeşitli amaçlarla kullanılan mikroöğretim (Karaman, 2014; Tünkler ve Güven, 2019) gibi uygulamalara yer verilmesi önem taşımaktadır. Dahası öğretmen adaylarının lisans eğitimi sırasında almış oldukları öğretmenlik uygulaması derslerinde ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulamalarına olanak sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdağ Gürsoy, G. (2015). *Alan ile ilişkilendirilmiş uygulamalı ölçme ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlık düzeylerine, tutumlarına ve alan bilgilerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Alkharusi, H. (2011). A logistic regression model predicting assessment literacy among in-service teachers. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 7(2), 280-291.
- Azrak, Y. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Baş, G., ve Beyhan Ö. (2016). Öğretmenlerin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik özyeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7(1), 18-32.
- Baştürk, S., ve Dönmez, G. (2011). Matematik öğretmen adaylarının pedagojik alan bilgilerinin ölçme ve değerlendirme bilgisi bileşeni bağlamında incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 17-37.
- Bayat, K., ve Rezaei, A. (2015). Importance of teachers' assessment literacy, *International Journal of English Language Education*, 3(1), 139-146.
- Benzer, A., ve Eldem, E. (2013). Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçları hakkında bilgi düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 649-664.
- Beziat, T. L. R., ve Coleman, B. K. (2015). Classroom assessment literacy: Evaluating pre-service teachers. *The Researcher*, 27(1), 25-30.
- Birgin, O., ve Gürbüz, R. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 163-179.
- Buldur, S. (2009). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına yönelik okuryazarlık ve öz yeterlik düzeylerinin geliştirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Bütüner, S. Ö., Yiğit, N., ve Çimer, S. O. (2010). Ölçme değerlendirme okuryazarlığı envanterinin Türkçeye uyarlanması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 792-809.
- Büyükkarcı, K. (2016). Identifying the areas for English language teacher development: A study of assessment literacy. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6(3), 333-346.
- Chapman, M. L. (2008). *Assessment literacy and efficacy: Making valid educational decisions*. (Yayımlanmamış doktora tezi). University of Massachusetts Amherst, Massachusetts.
- Çalışkan, H., Uymaz, M., ve Tekin, D. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin yeterliklerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 239-261.
- Çambay, Ö., ve Kazanç, S. (2018). Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlığı ve değerlendirme okuryazarlığına ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5(3), 140-165.
- Çetin, A. (2010). Ölçme değerlendirmede yeni yaklaşımlar ve Kars ili I. kademe ilköğretim okullarında uygulanma düzeyi. (Yüksek lisans tezi), Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Çoklar, A. N., ve Odabaşı, H. F. (2009). Eğitim teknolojisi standartları açısından öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme özyeterliklerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 1-16.
- Daniel, L. G., ve King, D. A. (1998) Knowledge and use of testing and measurement literacy of elementary and secondary teachers. *The Journal of Educational Research*, 91(6), 331-344.
- DeLuca, C., ve Klinger, D. A. (2010). Assessment literacy development: Identifying gaps in teacher candidates' learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 17(4), 419-438.

- Deneen, C. C., ve Brown, G. T.L. (2016). The impact of conceptions of assessment on assessment literacy in a teacher education program. *Cogent Education*, 3(1), 1-14.
- Demirtaş, H., Cömert, M., ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Edwards, F. (2017). A rubric to track the development of secondary preservice and novice teachers' summative assessment literacy. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 24(2), 205-227.
- Efendi, R., Rustaman, N. Y. ve Kaniawati, I. (2017). Profile of prospective physics teachers on assessment literacy. *Journal of Physics: Conference Series* 812, [Çevrim-içi: <http://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/812/1/012061/pdf>], Erişim tarihi: 19.01.2019.
- Elshawa, N. R. M., Heng, C. S., Abdullah, A. N., ve Rashid, S. Md. (2016). Teachers' Assessment Literacy and Washback Effect of Assessment. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 5(4), 135-141.
- Fan, Y., Wang, T., ve Wang, K. (2011). A web-based model for developing assessment literacy of secondary in-service teachers. *Computers & Education*, 57(2), 1727-1740.
- Gebril, A. (2017). Language teachers' conceptions of assessment: An Egyptian perspective. *Teacher Development*, 21(1), 81-100.
- Gencel, İ. E., ve Özbaşı, D. (2013). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanına yönelik yeterlik algılarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(1), 190-201.
- Giraldo, F., ve Murcia, D. (2018). Language assessment literacy for pre-service teachers: Course expectations from different stakeholders. *GIST Education and Learning Research Journal*, 16, 56-77.
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., ve Woolfolk Hoy, A. W. (2000). Collective teacher efficacy: Its meaning, measure, and impact on student achievement. *American Educational Research Journal*, 37(2), 479-507.
- Gök, B., ve Erdoğan, T. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının yeni Türkçe öğretim programındaki ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanma düzeyleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 233-246.
- Gül, E. (2011). İlköğretim öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlığı ve ölçme-değerlendirmeye ilişkin tutumlarının belirlenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Howell, C. A. (2013). *Development and analysis of a measurement scale for teacher assessment literacy*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), East Carolina Üniversitesi, ABD.
- Huai, N., Braden, J. P., White, J. L., ve Elliott, S. N. (2006). Effect of an internet-based professional development program on teachers' assessment literacy for all students. *Teacher Education and Special Education*, 29(4), 244-260.
- Huang, J., ve He, Z. (2016). Exploring assessment literacy. *Higher Education of Social Science*, 11(2), 18-27.
- Kanjee, A., ve Mthembu, J. (2015). Assessment literacy of foundation phase teachers: An exploratory study. *South African Journal of Childhood Education*, 5(1), 142-168.
- Karaman, P. (2014). Öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlıklarının belirlenmesi ve mikro-öğretim yoluyla geliştirilmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (24. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya Uyanık, G., ve Çalışkan, H. (2015). Sosyal bilgilerde ölçme ve değerlendirme. C. Dönmez ve K. Yazıcı. (Ed.) içinde. *Sosyal bilgiler öğretimi* (s. 303-349). Ankara: Pegem Akademi.
- Koh, K. H. (2011). Improving teachers' assessment literacy through professional development. *Teaching Education*, 22(3), 255-276.
- Koh, K. H., ve Velayutham, R. L. (2009). Improving teachers' assessment literacy in Singapore schools: An analysis of teachers' assessment tasks and student work. [Çevrim-içi: https://repository.nie.edu.sg/bitstream/10497/2026/1/NIE_research_brief_09_002.pdf], Erişim tarihi: 22.05.2017.
- Lian, L. H., ve Yew, W. T. (2016). A framework for examining assessment literacy of preservice teachers. *US-China Education Review*, 6(5), 294-300.

- Levy-Vered, A., ve Alhija, F. N.-A. (2015). Modelling beginning teachers' assessment literacy: The contribution of training, self-efficacy, and conceptions of assessment. *Educational Research and Evaluation*, 21(5-6), 378-406.
- McGee, J., ve Colby, S. (2014). Impact of an assessment course on teacher candidates' assessment literacy. *Action in Teacher Education*, 36(5-6), 522-532.
- Mede, E., ve Atay, D. (2017). English language teachers' assessment literacy: The Turkish context. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 168(1), 43-60.
- Mertler, C. A. (2003). *Preservice versus in-service teachers' assessment literacy: Does classroom experience make a difference?*. Paper presented at the annual meeting of the Mid-Western Educational Research Association, Columbus, OH.
- Mertler, C. A. (2004). Secondary teachers' assessment literacy: Does classroom experience make a difference?. *American Secondary Education*, 33(1), 49-64.
- Mertler, C. A. (2009). Teachers' assessment knowledge and their perceptions of the impact of classroom assessment professional development. *Improving Schools*, 12(2), 101-113.
- Nartgün, Z. (2008). Öğretmen adayları için ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 85-94.
- Newfields, T. (2006). Teacher development and assessment literacy. *Authentic communication: Proceedings of the 5th Annual JALT Pan-SIG Conference* (ss. 48-73), Japan: Tokai University College of Marine Science.
- Numanoğlu, G., ve Bayır, Ş. (2009). Bilgisayar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 197-212.
- OECD (2000). *Literacy in the information age: Final report of the International Adult Literacy Survey*. Paris and Ottawa: OECD and Statistics Canada. [Çevrim-içi: <https://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/41529765.pdf>]. Erişim tarihi: 10.01.2019.
- Ogan-Bekiroglu, F., ve Suzuk, E. (2014). Pre-service teachers' assessment literacy and its implementation into practice. *The Curriculum Journal*, 25(3), 344-371.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy beliefs in academic settings. *Review of Educational Research*, 66(4), 543-578.
- Pendergast, D., Garvis, S., ve Keogh, J. (2011). Pre-service student-teacher self-efficacy beliefs: An insight into the making of teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 36(12), 46-58.
- Pfeiffer-Hoens, M. (2017). *An investigation of charter schools' school leader and teacher level of assessment literacy*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Middle Tennessee State University, United States. Retrieved from https://jewlscholar.mtsu.edu/bitstream/handle/mtsu/5368/PfeifferHoens_mtsu_0170E_10843.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Plake, B. S. (1993). Teacher assessment literacy: Teacher's competencies in the educational assessment students. *Mid-Western Educational Researcher*, 6(1), 21-27.
- Popham, W. J. (2009). Assessment literacy for teachers: Faddish or fundamental?. *Theory into Practice*, 48(1), 4-11.
- Popham, W. J. (2011). Assessment literacy overlooked: A teacher educator's confession. *The Teacher Educator*, 46(4), 265-273.
- Sabancı, O., ve Yazıcı, K. (2017). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algılarının incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 128-153.
- Schafer, W. D., ve Lissitz, R. W. (1987). Measurement training for school personnel: Recommendations and reality. *Journal of Teacher Education*, 38(3), 57-63.
- Schunk, D. H. (2012). *Learning theories: An educational perspective* (6. bs.). Boston: Pearson.
- Siegel, M. A., ve Wissehr, C. (2011). Preparing for the plunge: Preservice teachers' assessment literacy. *Journal of Science Teacher Education*, 22 (4), 371-391.
- Şahin, M., ve Uysal, İ. (2013). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 190-207.

- Şahin, Ö., ve Soylu, Y. (2019). Matematik öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme bilgi gelişimleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 12(1), 47-76.
- Tao, N. (2014). *Development and validation of classroom assessment literacy scales: English as a foreign Language (EFL) instructors in a Cambodian higher education setting*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Victoria University, Australia. Retrieved from <http://vuir.vu.edu.au/25850/1/Nary%20Tao.pdf>
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A., ve Hoy, W. K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248.
- Tünkler, V., ve Güven, C. (2019). Mikroöğretim uygulamasının öğretmen adaylarının tamamlayıcı ölçme-değerlendirme tekniklerine yönelik okuryazarlık düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 541-564.
- Üztemur, S. S., ve Metin, C. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme alanındaki kavram yanılgıları ve öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 41-67.
- Volante, L., ve Fazio, X. (2007). Exploring teacher candidates' assessment literacy: Implications for teacher education reform and professional development. *Canadian Journal of Education*, 30(3), 749-770.
- Webb, N. L. (2002). Assessment literacy in a standards-based urban education setting. *A paper presented at the American Educational Research Association Annual Meeting. New Orleans*. Retrieved from <http://facstaff.wceruw.org/normw/AERA%202002/Assessment%20literacy%20NLW%20Final%2032602.pdf>
- Wigfield, A., ve Tonks, S. (2002). Adolescents' expectancies for success and achievement task values during the middle and high school years. F. Pajares ve T. Urdan (Ed.) içinde, *Academic motivation of adolescents* (ss. 53-82). Greenwich, Connecticut: IAP.
- Xu, Y., ve Brown, G. T. L. (2017). University English teacher assessment literacy: A survey-test report from China. *Papers in Language Testing and Assessment*, 6(1), 133-158.
- Yalvaç, E. (2016). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile bilişsel stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yaman, S., ve Karamustafaoğlu, S. (2011). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanına yönelik yeterlik algı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2), 53-72.
- Yeşilyurt, E. (2012). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanına ilişkin genel yeterlik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 377-395.
- Zimmerman, B. J., Bandura, A., ve Martinez-Pons, M. (1992). Self-motivation for academic attainment: The role of self-efficacy beliefs and personal goal setting. *American Educational Research Journal*, 29(3), 663-676.